สับปะรดตราดสีทอง : พืชทองของคนเมืองตราด

* มนตรี กล้าขาย (montri2496@hotmail.com)

จากลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดตราด ที่อยู่ปลายสุดแผ่นดินของประเทศไทย และมีพื้นที่ด้านหนึ่งติดฝั่งทะเลตะวันออกของอ่าวไทยนั้น ทำให้มีสภาพของอากาศ ความชื้นและสภาพดิน ที่เหมาสมกับการเจริญเติบโตของพืชพวกไม้ผล เช่น ทุเรียน เงาะ มังคุดและ ลองกอง เกษตรกรที่นี่จึงทำสวนไม้ผลกันมายาวนานตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน แล้วต่อมาก็ถึงยุคการปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมัน อย่างไรก็ตามยังมีสับปะรดตราดสีทองที่เป็นพืชเศรษฐกิจอันดับต้นๆของเกษตรกรจังหวัดตราด เป็นพืชที่สร้างรายได้ให้เกษตรกรค่อนของสูง มีการปลูกและเก็บเกี่ยวผลผลิตตลอดปี ผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ จัดเป็นสับปะรดบริโภคผลสดพันธุ์เดียวของไทย ที่ผลผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการของตลาด ด้วยลักษณะเด่นที่รูปทรงผล สีผิวเหลืองส้ม รสชาติหวานมาก เนื้อเหลืองทองสม่ำเสมอ เนื้อแห้ง-กรอบและมีกลิ่นหอมกว่าสับปะรดทุกสายพันธุ์

จุดเด่นสับปะรดตราดสีทอง

เมื่อปี 2535 ผมได้เขียนบทความ เกี่ยวกับสับปะรดตราดสีทองไปครั้งหนึ่งในหนังสือกสิกร ตอนนั้นเป็นช่วงที่สับปะรดตราดสีทองเพิ่งเปิดตัว และกำลังจะบูม เริ่มเป็นที่รู้จักในหมู่นักบริโภคทั้งหลาย ซึ่งมีการตอบรับที่ดีมาก จากการที่สื่อมวลชนได้นำเสนอข้อมูลว่าเป็นสับปะรดพันธุ์ใหม่ ที่มีลักษณะหลายอย่างที่เด่นกว่าพันธุ์ปัตตาเวีย อย่างเช่น รสชาติที่หวานมาก กลิ่นหอม และเนื้อสีเหลืองสวยน่ากิน ฯลฯ จากลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของสับปะรดพันธุ์นี้ จัดเป็นสับปะรดกลุ่มควีน (Queen) ลักษณะเด่นภายนอก คือขอบใบที่ต้นและขอบใบที่จุกผลมีหนามสั้นๆแหลมคม ทรงโค้งสีน้ำตาลแดง ผลเป็นรูปทรงกระบอก ผิวเปลือกเมื่อแก่-สุกเปลี่ยนเป็นสีเหลืองเข้มหรือเหลืองส้ม ตาใหญ่ ร่องตาลึก เปลือกหนาตาลึก ทนทานต่อการขนย้าย ส่วนลักษณะภายในนั้น มีความหวาน 16 – 20 บริกซ์ กลิ่นหอมมาก เนื้อสีเหลืองเข้ม เนื้อและไส้กรอบ เนื้อแห้งไม่ฉ่ำน้ำ เนื้อมีเส้นใยอ่อนนุ่ม เคี้ยวไม่ติดฟัน สอบถามเกษตรกรและนักวิชาการสำนักงานเกษตรจังหวัดตราดได้ความว่า สับปะรดตราดสีทองเข้ามาเมื่อไรนั้นเป็นเรื่องระบุได้ยากมาก เพราะไม่มีการบันทึกไว้ แต่อาจเป็นไปได้ว่าในช่วงแรกๆเป็นการนำเข้ามาจากทางภาคใต้เป็นพันธุ์ภูเก็ตต่อมามีการยกระดับขึ้นมาเป็นพืชเศรษฐกิจโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดตราด ซึ่งสมัยนั้น

มีนายขจิตต์ กิตติกรณ์เทวิน เป็นเกษตรจังหวัด และนายนิโรจน์ ประถมวงษ์ เป็นเกษตรอำเภอเขาสมิง ได้จัดให้มีการประกวดสับปะรดตราดสีทอง ในงานเทศกาลผลไม้ประจำปีของดีจังหวัดตราด ซึ่งเมื่อก่อนจัดประกวดเฉพาะสับปะรดพันธุ์ปัตตาเวียอย่างเดียว ในปีนั้นจึงได้จัดประกวดสับปะรดตราดสีทองอีกชนิดหนึ่ง นับเป็นจุดเริ่มต้นของการส่งเสริมสับปะรดตราดสีทองอย่างจริงจัง โดยมีเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดรายใหญ่เช่นลุงสุนทร สุนัติ คุณวิเชียร สุนทร และแกนนำกลุ่มสับปะรดเป็นผู้จัดส่งผลสับปะรดทั้ง 2 สายพันธุ์เข้าประกวด นับแต่นั้นมาสับปะรดตราดสีทองก็เป็นที่รู้จักและสามารถเปิดตลาดการค้าได้อย่างกว้างขวางเป็นที่รู้จักและยอมรับของผู้บริโภคตลอดมา ผลกระทบทางตรงจากการส่งเสริมและพัฒนาสับปะรดตราดสีทอง นอกจากจะเปิดช่องทางตลาดด้านการค้า สร้างรายได้กับเกษตรกร ผู้ค้าและระบบเศรษฐกิจในภาพรวมของจังหวัดตราดแล้ว ยังส่งผลให้ ลุงสุนทร สุนัติ ได้รับการคัดเลือกให้เป็นเกษตรกรดีเด่นระดับประเทศ สาขาการทำไร่ประจำปี 2535 เข้ารับรางวัลโล่พระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวันพืธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ณ มลฑลพืธีท้องสนามหลวง นอกจากนั้นสับปะรดตราดสีทองยังส่งผลให้คุณอภิชัย เจริญกิจ นักวิชาการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัดตราด ผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสับปะรด (ขณะนั้น) ได้รับการคัดเลือกให้เป็นข้าราชการพลเรือนดีเด่นของจังหวัดตราด เข้ารับรางวัลเข็มครุฑทองคำ จากพ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี จากผลงานส่งเสริมสับปะรดตราดสีทองจนเป็นที่รู้จักและกลายเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญของจังหวัดตราดในเวลาต่อมา

สับปะรดผลสดเทร็นใหม่ในตลาดโลก

จากข้อมูลด้านการส่งออกสับปะรดของไทยที่มีสัดส่วนการครองตลาดเป็นอันดับ 1 ของโลกมาตลอดมากกว่า 10 ปี แต่นั่นเป็นการส่งออกผลิตภัณฑ์สับปะรดแปรรูปเกือบทั้งสิ้น ส่วนสับปะรดผลสดนั้นส่งออกน้อยมาก เทียบไม่ได้กับประเทศเพื่อนบ้านอย่างฟิลิปปินส์ มาเลเซีย ไต้หวัน และประเทศผู้ผลิตสับปะรดแถบอเมริกาใต้และแอฟริกา ทั้งนี้เพราะขาดการส่งเสริมด้านการวิจัย การพัฒนาและการส่งเสริมที่จริงจัง และขาดความต่อเนื่อง ยังไม่มีการพัฒนาสายพันธุ์สับปะรดใหม่ๆที่เป็นของเราเอง ทั้งพันธุ์สับปะรดเพื่อใช้ในอุตสาหกรรม และพันธุ์สับปะรดเพื่อบริโภคผลสด เกษตรกรและภาคโรงงานจึงไม่มีทางเลือก และไม่มีโอกาสแข่งขันการค้าในตลาดต่างประเทศ ขาดโอกาสสร้างรายได้เข้าประเทศอย่างน่าเสียดาย จะเห็นได้ว่าประเทศที่ผลิตสับปะรดเป็นการค้านั้น เขามีพันธุ์สับปะรดผลสดเป็นของตัวเอง ใช้ชื่อพันธุ์เพื่อสร้าง brand ทางการค้า เขาให้ความสนใจและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาอย่างจริงจัง ส่งออกสับปะรดผลสดทำเงินเข้าประเทศกันอย่างเป็นล่ำเป็นสัน เช่นพันธุ์ Tainung

และHoney Goldของไต้หวัน พันธุ์Josapine ของมาเลเซีย อีกวิธีหนึ่งคือเขานำเข้าสับปะรดพันธุ์ดีจากต่างประเทศเข้ามาส่งเสริมเกษตรกรเพื่อผลิตเป็นการค้า เช่น พันธุ์MD-2หรือพันธุ์Gold เป็นสับปะรดพันธุ์ล่าสุดจากฮาวายที่ใช้ประโยชน์ได้ 2 อย่างคือเป็นสับปะรดบริโภคผลสดและอุตสาหกรรมแปรรูปต่างๆ ซึ่งกำลังมาแรงแซงหน้าทุกพันธุ์ เนื่องจากเข้าครองตลาดยุโรปและสหรัฐอเมริกาไปเรียบร้อยแล้ว ภายใต้ชื่อการค้าหลากหลายยี่ห้อจากหลายประเทศ แม้จุดกำเนิดจะอยู่ที่จากฮาวาย แต่ผลผลิตส่วนใหญ่ถูกส่งออกมาจากหลายประเทศเช่น คอสตาริก้า ฮอนดูรัส กานา ไอวอรี่โคส เม็กซิโก เอกวาดอร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ เป็นต้นขณะที่ไทยเราคงมีแต่พันธุ์ปัตตาเวียเท่านั้นที่ใช้เป็นผลสด และใช้ในอุตสาหกรรมแปรรูปแล้วก็ใช้กันมายาวนาน มากว่าประมาณ 40-50 ปี แต่ก็ไม่มีการพัฒนาสับปะรดพันธุ์ใหม่ๆเกิดขึ้นเลย

ตราดสีทองของฝากจากธรรมชาติ

จากการที่เกษตรกรจังหวัดตราดได้มีการนำสับปะรดพันธุ์ภูเก็ตจากภาคใต้ไปปลูกเป็นเวลานาน จนมีการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม (กลายพันธุ์)หรือการผสมข้ามพันธุ์กัน และให้ลักษณะต่างๆที่ดีเด่นกว่าต้นพันธุ์ภูเก็ตของเดิมเช่น ผลมีความยาวและขนาดผลใหญ่กว่าทางภาคใต้ รสชาติที่หวาน สีเนื้อเหลือง เกษตรกรจึงเรียกชื่อใหม่ว่าพันธุ์ “สิงคโปร์ – ปัตตาเวีย “ ซึ่งที่มาของชื่อนั้น เป็นการคาดการณ์ว่าสับปะรดพันธุ์นี้เกิดจากการผสมข้ามระหว่างพันธุ์สิงคโปร์กับพันธุ์ปัตตาเวีย เพราะมีการปลูกปะปนกันเรื่อยมาและเป็นเวลาที่ยาวนานมาก จึงอาจเกิดการผสมข้ามพันธุ์ และปรากฏลักษณะที่ดีเด่นกว่าภูเก็ตที่นำมาปลูกในรุ่นแรกๆ

ต่อมาในปี 2532 สำนักงานเกษตรจังหวัดตราด ได้จัดให้มีการประกวดสับปะรดพันธุ์ตราดสีทอง และยกระดับให้เป็นพืชเศรษฐกิจของจังหวัดตราดอีกพืชหนึ่ง มีการส่งเสริมและขยายการผลิตสู่เกษตรกร และขยายการตลาดในเชิงการค้าอย่างรวดเร็ว มีการยอมรับจากผู้บริโภคมาก ***จัดว่าเป็นสับปะรดบริโภคผลสดพันธุ์เดียวของไทย ที่โดดเด่นกว่าพันธุ์ปัตตาเวีย จึงสร้างชื่อเสียงให้จังหวัดตราดเป็นอย่างมาก คณะกรรมการจังหวัดตราดเห็นความสำคัญและคุณค่า จึงมีมติให้ตั้งชื่อใหม่เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดว่า “ สับปะรดตราดสีทอง “ จากการตั้งชื่อใหม่เป็นทางการ และมีการจัดงานส่งเสริมสับปะรดติดต่อกันจนเป็นงานประจำปีของจังหวัดตราด ทำให้สับปะรดตราดสีทองติดตลาดรวดเร็วมากขึ้น ปริมาณผลผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการของตลาดในประเทศ*** เนื่องจากพื้นที่ปลูกค่อนข้างจำกัดและพื้นที่ปลูกเดิมลดลงจากการที่ยางพาราและปาล์มน้ำมันเติบโตขึ้นจนปลูกสับปะรดไม่ได้

ผลผลิตน้อยตลาดต้องการมาก

ข้อมูลการผลิตสับปะรดตราดสีทองปี 2553 ของสำนักงานเกษตรจังหวัดตราด สรุปไว้ดังนี้ พื้นที่ปลูก 8,947 ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว 6,180 ไร่ ผลผลิตรวม 24,700 ตัน มีแหล่งปลูกที่สำคัญคือเขตอำเภอเมือง เขาสมิง บ่อไร่และแหลมงอบ ตามลำดับ จากข้อมูลการบริโภคสับปะรดผลสดในประเทศตกประมาณ 400,000 - 500,000 ตันต่อปี ซึ่งก็เป็นสับปะรดปัตตาเวียเกือบทั้งหมด ดังนั้นจึงเห็นชัดเจนว่าผลผลิตสับปะรดตราดสีทองคิดเป็นร้อยละ6-7เท่านั้น ทำให้จังหวัดที่อยู่ห่างไกล เช่นทางภาคเหนือ อีสาน ภาคตะวันตก ไม่มีโอกาสได้ลิ้มรสชาติอันหวานหอมของสับปะรดตราดสีทอง เมื่อครั้งที่ผู้เขียนได้มีโอกาสได้นำคาราวานผลไม้พวกเงาะ ทุเรียน มังคุดและลองกอง จากจังหวัดระยองไปออกร้านประชาสัมพันธ์ของดีภาคตะวันออก ที่ตลาดสดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ระหว่างวันที่ 17-19 มิถุนายน 2554 ซึ่งตลาดสดแห่งนี้เป็นตลาดใหญ่ที่สุดของจังหวัดขอนแก่น โดยเปิดให้มีการซื้อขายสินค้าเกษตรและสินค้าอื่นทั้งแบบขายส่งและขายปลีกตลอด 24 ชั่วโมง ประมาณว่ามีผู้เกี่ยวข้องและผู้มาใช้บริการประมาณ 20,000-30,000 คน/วัน ทำให้สินค้าทุกอย่างขายดีมาก ซึ่งในครั้งนั้นทีมคาราวานจากระยองได้นำผลไม้ 4 ชนิดคือ เงาะ ทุเรียน มังคุดและลองกองไปเปิดตลาด จึงได้นำสับปะรดพันธุ์ปัตตาเวียที่มีอยู่มากไปทดลองการตลาดด้วยจำนวน 2,000 กก.(2 ตัน)ดูว่าจะเป็นอย่างไร ทั้งๆตอนที่ไปเป็นช่วงที่เงาะ ทุเรียน มังคุดและลองกองมีผลผลิตออกมากที่สุด ราคาก็ต่ำที่สุด ในวันที่เปิดงานและเริ่มมีการซื้อขายผลไม้ ปรากฏว่าผู้คนที่มารออยู่นั้น ต่างกรูเข้าซื้อผลไม้ทุกอย่างกันแบบโกลาหล เหมือนเป็นของใหม่ของคนขอนแก่น ส่วนที่บู๊ทสับปะรดก็เต็มไปด้วยลูกค้าที่ซื้อแบบปอกหั่นชิ้น และที่ซื้อเป็นลูก เห็นแล้วเป็นที่น่าสนุกสนานกับการทำตลาดผลไม้ในครั้งนี้ ปรากฏว่าสับปะรดปัตตาเวีย 2 ตัน(ประมาณ 1,500 ผล) ที่ขายกิโลกรัมละ15 – 20 บาทนั้น ขายหมดเกลี้ยงในพริบตา ถูกลูกค้ารุมซื้อหมดในเวลาเพียง 1 วันกว่าๆเท่านั้น ทำเอาทีมงานจากระยองอึ้งไปตามๆกัน นึกไม่ถึงว่าสับปะรดจะขายดีอะไรขนาดนั้น

ผมอยากจะเพิ่มเติมข้อมูลที่ได้จากการสอบถามพ่อค้าแม่ค้าและผู้ที่มาซื้อของที่ตลาดแห่งนี้หลายคน ซึ่งพวกเขาบอกว่าคนขอนแก่นชอบทานสับปะรดมาก โดยเฉพาะสับปะรดจากทางภาคตะวันออกเพราะมีรสชาติหวานกว่าสับปะรดจากจังหวัดหนองคาย ราคาในตลาดก็ซื้อขายกัน 15 – 20 บาท/กก.จะไม่ต่ำกว่านี้ แต่ไม่ค่อยเห็นสับปะรดพันธุ์ตราดสีทองวางขายที่ตลาดเลย พวกรถเข็นที่ขายผลไม้ โรงแรมและร้านอาหารก็อยากได้ ทุกคนบอกว่าเคยรับประทานแต่ไม่บ่อยนัก ชอบรสชาติ กลิ่นหอมและเนื้อเหลืองสวยน่ารับประทานกว่าพันธุ์ปัตตาเวีย คนขอนแก่นมีกำลังซื้อจะถูกแพงไม่ใช่ปัญหาอะไร เขาต้องการแต่ไม่มีของให้ซื้อต่างหาก

ตรงนี้ผมจึงยืนยันว่าสับปะรดตราดสีทอง เป็นสายพันธุ์หนึ่งที่มีศักยภาพด้านตลาดในประเทศ ที่ไม่จำกัดขอบเขตภูมิภาค เพียงแต่จัดการด้านการกระจายผลผลิต และการขนส่งสู่จุดจำหน่าย (ตลาด)ให้ดี จะช่วยส่งเสริมการผลิตของเกษตรกรให้ขยายพื้นที่ปลูกมากขึ้น หากมีการพัฒนาคุณภาพให้ดีแล้วจะมั่นคงด้านอาชีพการปลูกสับปะรด

อีกมุมหนึ่งจากการสอบถามเกษตรกรในจังหวัดตราด และผู้ค้าสับปะรดในหลายจังหวัดได้ข้อมูลที่ตรงกันว่า ผู้บริโภคชอบสับปะรดตราดสีทองมากกว่าสับปะรดปัตตาเวีย โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากหลายประเทศที่มาท่องเที่ยวและพักตามรีสอร์ท โรงแรม ที่พักต่างๆ และตามร้านอาหาร ภัตตาคาร ในกรุงเทพฯ จังหวัดใหญ่ๆ ลูกค้ามักติดใจกับรสชาติ ความหวาน เนื้อกรอบและมีกลิ่นหอมของสับปะรดตราดสีทอง ที่เหนือกว่าปัตตาเวีย ซึ่งสอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้เขียนที่เมื่อต้องเดินทางไปร่วมประชุมสัมมนาหรือฝึกอบรมตามจังหวัดใหญ่แต่ละภาค ในกรุงเทพฯหรือเมืองพัทยาก็ตาม พบว่าผู้เข้าพักไม่ว่าคนไทย ฝรั่งทุกชาติ จีน ไต้หวัน เกาหลี ญี่ปุ่น แขกตะวันออกกลาง ฯลฯ ต่างชอบทานสับปะรดตราดสีทองทั้งสิ้น และสับปะรดตราดสีทองมักจะหมดก่อนผลไม้อย่างอื่น ทำให้รู้สึกได้ว่าเป็นโอกาสมากของสับปะรดพันธุ์นี้ในการทำตลาดต่างประเทศ จึงควรดำเนินการพัฒนาเพื่อการส่งออกอย่างจริงจัง แต่มีรายงานผลวิจัยที่ยังไม่สรุปชัดเจนว่ามีการทดลองส่งไปประเทศญี่ปุ่นโดยทางเรือแล้วเกิดอาการไส้สีน้ำตาล (internal browning) ที่ยังแก้ไขไม่ได้ ขณะที่บางการทดลองสรุปว่าไม่เกิดอาการดังกล่าวหรือเกิดขึ้นน้อยมากและคุ้มค่ากับการลงทุนในการทำธุรกิจส่งออกไปญี่ปุ่น

ดังนั้นหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องน่าจะมีการทดสอบซ้ำเพื่อหาข้อสรุปเพื่อเป็นพัฒนาหรือทางแก้ไขจุดอ่อนจากการเกิดไส้สีน้ำตาล จะช่วยให้สับปะรดตราดสีทองสามารถ “ โกอินเตอร์ “ เป็นช่องทางสร้างอาชีพและรายได้ทั้งเกษตรกรและผู้ค้าทุกระดับได้เพิ่มขึ้นกว่าเดิม เพราะความต้องการของลูกค้านั้นมีอยู่เต็มเปี่ยม เฉพาะประเทศญี่ปุ่นนั้นนำเข้าสับปะรดบริโภคผลสดจากฟิลิปปินส์ประมาณ 200,000 – 300,000 ตัน/ปี ยังไม่รวมตลาดจีน เกาหลี ฮ่องกง และตะวันออกกลางอีกมหาศาล จึงขึ้นกับว่าเราจะใช้โอกาสตรงนี้แค่ไหนหรือไม่ เอาเป็นว่าแค่หันมาพัฒนาตลาดภายในให้จริงจัง และการพัฒนาคุณภาพผลผลิตให้มีมาตรฐาน กระจายการผลิตทั้งปี การบรรจุหีบห่อที่ดีและมีการส่งเสริมตลาดให้เป็นระบบ ก็จะช่วยให้มการเปิดตลาดได้กว้างขวางมากขึ้น โดยเฉพาะคนเมือง คนกรุเทพฯนั้นรอที่จะบริโภคกันอยู่แล้ว จากข้อมูลที่ได้มาจากหลายส่วนสรุปได้ว่า สับปะรดตราดสีทองเป็นสับปะรดบริโภคผลสดหนึ่งเดียวที่ยังโดดเด่นมาก แม้ระยะหลังจะมีการพัฒนาสับปะรดภูแล นางแลและห้วยมุ่นขึ้นมาเป็นทางเลือกของผู้บริโภคก็ตาม แต่ก็ยังมีปริมาณที่น้อยมากและมีจุดอ่อนบางอย่างเมื่อเทียบกับสับปะรดตราดสีทอง

การผลิตง่ายต้นทุนต่ำกำไรสูง

การทำไร่สับปะรดอาจมองดูว่ามีการลงทุนที่สูงมากกว่าพืชชนิดอื่น นั่นเป็นเพราะมีการบริหารจัดการผลิตที่ไม่เหมาะสม แต่ชาวไร่ที่เป็นมืออาชีพกลับเห็นว่าสับปะรดเป็นพืชที่ดูแลไม่ยาก เมื่อเทียบกับไม้ผลพวกเงาะ ทุเรียน มังคุด ลองกองหรือลำไย เพราะสับปะรดทนทานต่อสภาพดินฟ้าอากาศที่ฝนไม่มากเกินไป ความต้องการน้ำปานกลาง ไม่มากเท่าไม้ผล โรคแมลงศัตรูก็ไม่ค่อยมี ที่สำคัญสับปะรดเป็นพืชที่สามารถกำหนดแผนการผลิตได้ค่อนข้างแน่นอน จัดเป็น programe crop ได้จริง สามารถกำหนดวันปลูก เก็บเกี่ยวได้ กระจายการผลิตได้ตลอดปี มีความแน่นอน แผนการผลิตและเก็บเกี่ยวจะผิดพลาดไม่มาก และสับปะรดตราดสีทองยังมีอายุการเก็บเกี่ยวนับแต่วันที่บังคับการออกดอกเพียง135 วัน ซึ่งเร็วกว่าพันธุ์ปัตตาเวีย 15-20 วัน บังคับการออกดอกง่ายคือจะออกดอกถึง 95-100 % โดยใช้สารบังคับดอกเพียง 1 ครั้งเท่านั้น ให้จำนวนหน่อที่มากกว่า ซึ่งจะเป็นรายได้ของเกษตรกรอีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ทรงผลของสับปะรดตราดสีทองยังมีความสม่ำเสมอทั้งขนาด ความยาวผล น้ำหนัก รูปทรงที่ดีมาก หากมีการดูแลและบำรุงตามข้อแนะนำที่ดี จะให้ความยาวของผลระหว่าง17- 20 เซนติเมตร ที่เรียกว่าผลจัมโบ้(ผลใหญ่)ขายได้ราคาหน้าฟาร์ม 8-14 บาท/ผล ซึ่งปกติผลผลิตสับปะรดตราดสีทองช่วงเก็บเกี่ยว จะให้ขนาดของผลเป็นผลจัมโบ้ 40- 50% ผลขนาดกลาง 30- 40% ผลเล็กและจิ๋ว 10 % ราคาขายที่ต่างกันแต่ละขนาด *ทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการขายแบบคละหรือขายเหมาเป็นไร่ เฉลี่ย 8-10 บาท /ผล เกษตรกรมีกำไรสุทธิจากการลงทุน 50-200 %* ขึ้นกับช่วงเดือนที่เก็บเกี่ยวผลผลิต เช่นเดือนกรกฎาคม – กันยายน ราคาสับปะรดจะสูงมาก ส่วนเดือนเมษายน-มิถุนายน ราคาจะตกลงมาบ้าง เพราะเป็นฤดูกาลของผลไม้พวกทุเรียน มังคุด เงาะและลองกอง ที่ออกสู่ตลาดมาก

ขณะที่เกษตรกรที่ปลูกสับปะรดตราดสีทองแซมสวนยางพารา ใช้หน่อปลูกระหว่าง 4,000-6,000 ต้น/ไร่ แต่หากปลูกเป็นพืชเดี่ยวจะปลูกได้ถึง7,000- 8,000 ต้น/ไร่ ทำให้เกษตรกรมีรายได้และกำไรจากการลงทุนปลูกสับปะรดตราดสีทองค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับพืชอื่น อย่างไรก็ตามราคาที่เกษตรกรขายได้จะสะท้อนผลกำไรหรือไม่นั้นต้องขึ้นอยู่กับการปฏิบัติของเกษตรกรด้วยว่ามีการปฏิบัติอย่างไร ด้านการใช้ปัจจัยการผลิต ปุ๋ยเคมี สารกำจัดวัชพืช สารบังคับการออกดอก ฮอร์โมน อาหารเสริม รวมทั้งแผนการปลูก การบังคับการออกดอกของสับปะรดด้วย สำหรับเกษตรกรที่มีประสบการณ์และเป็นมืออาชีพจะทำต้นทุนการผลิตสับปะรดตราดสีทอง 3.50 - 4.00 บาท/ต้น แต่มีเกษตรกรหลายคนที่ใช้ปุ๋ยน้ำชีวภาพและปุ๋ยขี้ไก่ ทดแทนปุ๋ยเคมีกลับมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าคือระหว่าง2.80 – 3.00 บาท/ต้นเท่านั้น ลองคิดดูว่าเกษตรกรจะมีกำไรสุทธิต่อการลงทุนระหว่าง 20,000 – 30,000 บาท/ไร่ จึงเป็นพืชทองของคนเมืองตราดอย่างแท้จริง

ล้งใหญ่สับปะรดตราดสีทอง

ป้าละเมียด กองแก้ว เจ้าของล้งสับปะรดตราดสีทอง " ป้าเมียด" ตั้งอยู่ที่ตำบลแสนตุ้ง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ให้ข้อมูลว่าทำธุรกิจด้านรับซื้อผลผลิตสับปะรดเพื่อขายส่งให้กับพ่อค้าแม่ค้าจากต่างจังหวัด โดยรับซื้อสับปะรดตราดสีทองเป็นหลัก อาจเป็นผลไม้ตามฤดูกาลบ้าง ซึ่งเกษตรกรที่มาขายมักเป็นขาประจำกันมานาน ราคาซื้อขายแบ่งตามขนาดผล(เบอร์)ที่แบ่งเป็น 5ขนาดคือ ผลโต ผลกลาง ผลเล็ก ผลจิ๋ว และผลดอก การแบ่งขนาดผลสับปะรดใช้ความยาวของผลเป็นข้อกำหนด คือวัดจากโคนจุกถึงรอยต่อของก้านผลสับปะรด(นับจำนวนตาตามแนวตั้ง) ซึ่งจะมีความแตกต่างขนาดละ 2-3 ตาหรือประมาณ1-2 นิ้ว ราคาซื้อขายมีความต่างกันขนาดละ2-3 บาท ปริมาณผลผลิตสับปะรดตราดสีทองจะมีมาก และราคาจะลดลงบ้างในช่วงเดือนเมษายน – มิถุนายน/พฤศจิกายน – ธันวาคม และราคาจะค่อนข้างสูงในเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์/กรกฎาคม – กันยายน ส่วนลูกค้าที่มาซื้อสับปะรดตราดสีทองจะแบ่งเป็น 4 กลุ่มคือ 1)โรงงานแปรรูที่นำไปทำสับปะรดอบแห้ง(vaccumn fried) 2)โรรงงานที่ปอกเปลือก หั่นเป็นชิ้นตามยาว(spear)เสียบไม้แล้วแพ็คกล่องแช่แข็งส่งตลาดต่างประเทศ 3)โรงงานทำสับปะรดกระป๋องแบบแว่นเล็ก(baby slice) 4)พ่อค้าจากกรุงเทพฯ จากจังหวัดต่างๆ ที่ติดต่อมาซื้อตลอดปี ป้าละเมียด กองแก้วบอกว่าตลาดกรุงเทพฯชอบสับปะรดตราดสีทองมาก ที่ล้งนี้มีเกษตรกรนำสับปะรดเข้ามาขายประมาณ 3,000,000 – 4,000,000 ผล ราคารับซื้อที่ล้งโดยเฉลี่ยทั้งปี 5 – 10 บาท/ผล ขึ้นกับขนาดผลและช่วงเดือนที่เก็บเกี่ยว หากเกษตรกรวางแผนการปลูกให้เก็บสับปะรดในช่วงไม่ตรงกับฤดูผลไม้จะได้ราคาสูง ผลใหญ่อาจถึง 13-15 บาท/ผล

ป้าละเมียด กองแก้วยังฝากข้อคิดเห็นด้วยว่า สับปะรดตราดสีทองเป็นของมีคุณค่าของคนจังหวัดตราดทุกคน จึงควรที่จะมีการส่งเสริม สนับสนุนเกษตรกรให้มีการผลิตที่ดีขึ้นอีก ส่งเสริมทางวิชาการให้เขา เพื่อยกระดับคุณภาพผลผลิต ด้านการลดต้นทุนชาวไร่ และที่สำคัญควรทำให้เป็นสินค้าโอท็อปเด่นของจังหวัดอย่างจริงจัง เพราะเป็นจังหวัดเดียวที่มีการปลูกสับปะรดพันธุ์นี้ และก็ช่วยสร้างชื่อเสียงให้จังหวัดตราดเป็นที่รู้จักมากขึ้น นำรายได้เข้าจังหวัดจำนวนมากในแต่ละปี แบบไม่เป็นรองผลไม้อื่นๆ โดยเฉพาะจังหวัดตราดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเด่นของภาคตะวันออก มีนักท่องเที่ยวเป็นตลาดใหญ่ได้ทางหนึ่ง จึงไม่ควรมองข้ามของดีที่มีอยู่แล้ว จัดวิธีการส่งเสริมให้ดีก็จะมีแต่ช่องทางได้เงินมากมาย

เยี่ยมบริษัท ตราดสีทอง จำกัด

คุณพีระพงศ์ ครองธรรม ผู้จัดการบริษัท ตราดสีทอง จำกัด ตั้งอยู่ที่เขตอำเภอเขาสมิง จังหวัดตราดใกล้กับสนามบินตราด ที่อยู่ในเครือของบริษัท บางกอกแอร์เวย์ จำกัด เล่าให้ฟังว่าทางผู้บริหารเล็งเห็นคุณค่าของสับปะรดตราดสีทอง จึงให้สร้างไร่ปลูกสับปะรดขึ้นในพื้นที่ 400 ไร่ เพื่อใช้เป็นผลไม้หลักในการบริการลูกค้าบนเครื่องบินโดยสารของสายการบินบางกอก แอร์เวย์ และลูกค้าที่มาใช้บริการธุรกิจในเครือโรงพยาบาลกรุงเทพฯทั่วประเทศ ส่วนผลผลิตที่มีมากเกินความต้องการใช้ของบริษัท จะขายให้กับพ่อค้าที่ไปซื้อที่ไร่ โดยจะมีการติดต่อกันก่อนล่วงหน้า ราคาก็ตกลงกันตามขนาดผลสับปะรดและตามช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยว ทางไร่บริษัทจะขายผลผลิตเป็น 2 แบบคือขายเหมาแปลงและให้พ่อค้ามาตัดสับปะรดในแปลง พร้อมขนผลผลิตออกจากไร่ให้เสร็จ ส่วนอีกวิธีนั้นทางบริษัทจะตัดสับปะรดออกมาแล้วคัดแยกไว้ตามขนาดต่างๆ ราคาขายกำหนดเป็นบาท/ผล ราคาทั่วไปคือ ผลดอก 3-5 บาท ผลจิ๋ว 6-7 บาท ผลเล็ก 8-9 บาท ผลโตกลาง 10-12 บาทและผลจัมโบ้ 14-15 บาท

ด้านการบริหารการผลิตมีการปลูกเป็นรุ่นๆ ห่างกันเป็น1-2 เดือน แล้วทำการบังคับการออกดอกเป็นแปลงย่อย แบ่งเป็นรุ่น เพื่อให้สามารถเก็บเกี่ยวสับปะรดได้ตลอดทุกเดือน เพื่อส่งให้กับสายการบินและโรงพยาบาลในสังกัดได้ตลอดปี โดยจะปลูกเพียง 4,000 ต้น/ไร่เท่านั้น เพื่อให้ได้ผลผลิตสับปะรดขนาดเบอร์จัมโบ้และเบอร์โตกลางจำนวนมากในแต่ละรุ่น และต้องการเลี้ยงหน่อสับปะรดไว้เก็บเกี่ยวในรุ่นที่ 2และรุ่นที่ 3 เพราะทางไร่ไม่มีแรงงานและเวลามากพอที่จะรื้อแปลงเก่าแล้วปลูกใหม่ได้ทุกปี ซึ่งก็เป็นวิธีการจัดการที่เหมาะสมกับไร่บริษัท ด้านรายได้คุณพีระพงศ์ ครองธรรม บอกว่าค่อนข้างดีมาก เพราะพ่อค้าชอบและต้องการนำไปขายต่อเพื่อเอากำไรปัจจุบันนโยบายระดับสูงกำหนดให้ทางไร่ทำการผลิตให้ได้ปีละ 1,000,000 ผลเท่านั้น แต่อนาคตจะมีการขยายพื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้น เพื่อส่งสับปะรดตราดสีทองไปตลาดญี่ปุ่นและประเทศแถบเอเชีย *เขายังแสดงความคิดเห็นที่น่าสนใจอีกว่า สับปะรดตราดสีทองนั้นมีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัว เป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ สังเกตจากผู้โดยสารที่มาใช้บริการของบางกอก แอร์เวย์ และคนไทยทั่วไปก็ชื่นชอบมาก จึงควรมีการส่งเสริมการผลิตให้เป็นระบบ เพราะตลาดยังกว้างทั้งในและต่างประเทศ ส่วนคุณภาพผลผลิตนั้น เกษตรกรสามารถทำได้ดีระดับหนึ่งแล้ว แต่ยังต้องปรับวิธีการปฏิบัติบ้าง เพื่อพัฒนาคุณภาพให้ดีขึ้น และลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง โดยการแนะนำการใช้ปัจจัยการผลิตที่ถูกต้องและเหมาะสมและการจัดการที่ดี*

จากข้อเขียนสับปะรดตราดสีทองฉบับนี้ เป็นการเสนอข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งเกษตรกร ผู้ค้า นักธุรกิจ กับมุมมองของผู้เขียนที่พอมีประสบการณ์ในงานส่งเสริมการผลิตและตลาดสับปะรด โดยพิจารณาคุณค่าและเอกลักษณ์ของพืชนี้ ที่มีจุดดีเด่นและมีศักยภาพในการสร้างโอกาสทางการตลาดได้กว้างขวางยิ่งขึ้น เชื่อว่าสับปะรดตราดสีทองจะเป็นผลิตภัณฑ์โอท็อปหนึ่งเดียว ที่คนจังหวัดตราดจะพูดได้อย่างเต็มภาคภูมิ หากมองไปในอนาคตอันใกล้ปี 2558 ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economic Community : AEC) และภาคี AFTA ในบริบทของเอเชีย – จีน สับปะรดตราดสีทองมีโอกาสจะเป็นพืชทองคำของชาวไร่จังหวัดตราด และหรือชาวไร่ในภาคตะวันออก ด้วยเส้นทางการค้าที่เอื้อต่อการขนส่งผลสับปะรดตราดสีทองไปประเทศจีน เพราะจะใช้เวลาเดินทางสั้นๆไม่เกิน 3-5 วัน จะไม่เกิดอาการไส้สีน้ำตาล และด้วยที่ประเทศจีนมีประชากรมากถึง 1,400 ล้านคน กำลังซื้อสูงชอบกินทุกอย่าง และจุดเด่นของสับปะรดตราดสีทองที่ดีกว่าสับปะรดทุกพันธุ์ในภูมิภาคเอเชียด้วยกัน อยู่ที่ว่าเราจะฉวยโอกาสตรงนี้หรือเปล่า ผลไม้อื่นๆนั้นทุกขั้นตอนยุ่งยากและมีความเสี่ยงมากกว่า มีผลผลิตให้ขายเพียง 2-3 เดือน แต่สับปะรดตราดสีทองวางแผนปลูกและเก็บเกี่ยวได้ทั้งปี ข้อจำกัดด้านการค้าก็น้อยมากไม่ต้องกังวลกับสารตกค้าง ในวงการผลไม้สากลเขายอมรับและยกให้สับปะรดเป็นตัวจริงแห่ง King of Fruit หากพวกเราจะมาช่วยกันยกระดับให้ " สับปะรดตราดสีทอง " กลายเป็น " พืชทองของคนเมืองตราด " อย่างแท้จริง คงจะไม่ยากเกินไปใช่ไหมครับ.

***** ***ผู้อำนวยการกลุ่มวิชาการและฝึกอบรม สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 3***
จังหวัดระยอง กรมส่งเสริมการเกษตร / 25 ตุลาคม 2554

ผลผลิตสับปะรดตราดสีทองขนาดจัมโบ้

คุณพีรพงศ์ ครองธรรม ผู้จัดการไร่และผู้เขียน

แปลงสับปะรดตราดสีทองที่สมบูรณ์

ป้าละเมียด กองแก้ว เจ้าของล้งสับปะรดตราดสีทองรายใหญ่

การเก็บเกี่ยวและขนส่งผลผลิตสับปะรดตราดสีทองที่ไร่เกษตรกร

ผลผลิตตราดสีทองที่ล้งป้าละเมียดรอการจำหน่าย

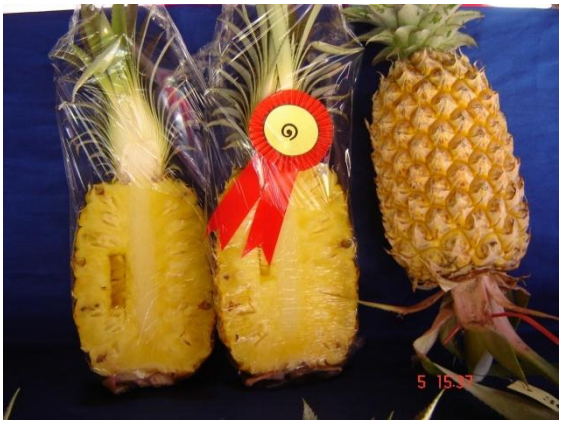

สับปะรดตราดสีทองที่ชนะเลิศการประกวด

เนื้อสีเหลืองทองน่ารับประทาน

เนื้อสีเหลืองทองน่ารับประทาน

ผลสับปะรดตราดสีทองที่สมบูรณ์

สับปะรดตราดสีทองผลเล็กมีเปลือกและเนื้อสีเหลืองทองสวยงาม

ผลสับปะรดตราดสีทองจากแปลงเรียนรู้ของ สสข.3 รย.ปี2554